

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *A Vezér jubileuma*

Forrás:

Az Ujság

Bp

(Hely)

1923. 5. 27.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Beöthy László

Idő

"1923"

Személy

A Vezér jubileuma.

— Huszonöt év a magyar kultúra fellendítésében. —

Mint már ismételtlen megirtuk, június 2-án ünnepli a magyar színész és művészvilág Beöthy Lászlónak, az Unió vezérigazgatójának huszonöt éves színházigazgatói jubileumát. Ezuttal nem kívánjuk méltatni Beöthy Lászlónak nagyjelentőségű kulturműködését, nem mondunk neki bókákat azért az izzó lelkesedésért, amellyel egész életén át minden iránt, ami irodalom és művészet, viseltetett, még csak gratulálni sem akarunk neki ezuttal a forró sikerekhez, amelyeket negyedszázados igazgatói működése folyamán elért. Egy előzetes bepillantást szeretnénk engedni a magyar közönségnek az elmúlt negyedszázadnak annak a részecskéjébe, amelyet Beöthy László töltött be az ő odaadó munkálkodásával. És itt adjuk a portréját is, amelyet Dabis Rózi ott rajzolt a Vezérről a Király-Színház igazgatósági irodájában, ahol a jubiléus örök ifjúsággal és szeretettel intézi az összes színházainak az ügyeit. Hogy ma is, mint huszonöt év óta milyen eredménnyel, arról hadd beszéljen ez a kis összeállítás, amely nem statisztika, hanem magyar kultúra fejlődésének egy igen jelentős stációja.

A Magyar Színház r.-t. 1898 május 18-án tartott igazgatói ülésén Beöthy Lászlót, aki akkor a Budapesti Hírlap munkatársa volt, választotta meg a Magyar Színház igazgatójává. Itt egy percere még meg kell

mondani azt is, hogy Beöthy László az ujságírást is úgy kezdte, mint ahogy az a mai zsurnalisztikában már régen kiment a divatból. Soká volt rendőri tudósító, éj-jelenként bejárt a rendőri sajtóirodába és csak azután, e nagyszerű iskola után, bontakozott ki ragyogó talentuma, mely vezérekkirót is csinált belőle, szépirót és csak úgy mellékesen a lapot is szerkesztette. Mint a Magyar Színház igazgatója, természetesen bucsút-

mondott a zsurnalisztikának és szívvel-lélekkel neki látott az első szezon előkészítésének. Első előadásul az új igazgatósága alatt 1898 augusztus 17-én a nyári szünet után és megnyitólőadásul az Aranylakodalmom került színre, az a nagyszerű hazafias történelmi dráma, melyet az új igazgató Rákosi Viktorral társulva írt. Akkor még operetteket játszottak a Magyar Színházban, ő elsőnek Roger Viktor *A babona* című operettjét hozta ki augusztus 22-én. És egy csomó eredeti és külföldi operette tette változatossá Beöthy László ez első igazgatói szereplését, amely 1900 január 20-án ért véget és pedig Kerker híres operettjével, a *Newyork szépe*-vel. Valami kis összekocanása volt a Magyar Színház tulajdonosaival, amelynek következtében meg-

vált annak éléről, de Széll Kálmán akkori miniszterelnök felismerte rendkívüli képességeit, még ugyanakkor az évnek tavaszán felajánlotta neki a *Nemzeti Színház igazgatását*, amelyet 1900 május 1-én át is vett. Zsigány Árpád *Shakespeare* című művével vette kezdetét itteni működése, ő adta elő Shakespeare *Troilus és Cressidáját*, amely odáig nem szerepelt a Nemzeti Színház műsorán. Ő vette rá Gárdonyi Gézát a drámaírásra, ő buzdította Rákosi Jenőt a Tagma királyné megírására és a külföldi klasszikusokon kívül odáig nem játszott kiváló magyar írókkal gazdagította a Nemzeti Színház játérendjét.

Két évvel utóbb azonban megvált a Nemzeti Színház igazgatóságától is és Párisba utazott, ott írta meg *Kovácsné* című bohózatát, amelyet utóbb a *Vigszínház* adott elő és amely most június 2-án jubiléus előadásul kerül színre a Magyar Színházban. Párisból visszajövet Beöthy László ismét belépett a Budapesti Hírlap szerkesztésébe és a *belgrádi királygyilkosságról* olyan riportot csinált, amely az egész világsajtót bejárta. A nagy ujságírói sikerek dacára is most már visszavagyott az igazgatói székbe, ami még 1903-ban sikerült is neki, amennyiben az ujonnan felépült *Király-Színház* igazgatójává lett. Nagy kontroverziák voltak a színház megnyitási engedélye körül, amelyet végre *Khuen-Héderváry* Károly akkori miniszterelnök engedélyezett. 1903 november 6-án nyitotta meg a Király-Színházat és pedig az *Aranyvirággal*, Marton és Huszka operettjével. Itt egyik sikert a másik után aratta, míg aztán 1904 november 18-án a *János vitéz* hozta ki, Kacsóh Pongrác operettjét, mely a legnagyobb magyar siker és még ma is műsoron van.

1907 október 11-én a *Magyar Színházat* is átvette az eddigi operettszínházból drámai színházat formált. Az új drámai színház első előadása a *Szent Péter esernyője* volt, Mikszáth híres regényéből készült dráma, a főszerepben *Petráss Sárival*. Innentől kezdve egyre nagyobb vonalakban bontakozott ki Beöthy László szinigazgatói hivatottsága. 1911 szeptemberében a *Fővárosi Cirkuszban* a Magyar Színház művészgárdája eljátszotta az *Ódipusz király-t*, Szofoklesz tragédiáját, a rákövetkező évben, 1912 májusában Beöthy László a Magyar Színház együttesével *Bécsben vendégszerepelt*, ugyanezen év júniusában pedig *Kolozsvárott*, mindkét helyen ugyanolyan sikerrel, mint 1913 májusában a *Király-Színház ensemble-jével Bécsben*. 1914-ben Beöthy László *újráépíteti a Magyar Színházat*, 1916-ban Budapest fővárosa órá bizza a *Népopera vezetését* is, ahol a Csokoládé katoná-*val*, Strauss Oszkár operettjével kezdi meg másfél évig tartott igazgatói működését. 1918 júniusában megalakult az *Unió Színházépítő és Színházüzemi Résvénytársaság*, amelynek odáig a *Király-Színház* és a *Magyar Színház* voltak a tulajdonai. Most hozzá csatlakozik a *Margit-Színház*, amelyet utóbb Polónyi Géza, mint a *Közmunkatanács* elnöke lebontatott, a *Belvárosi Színház* és az *Andrássy-uti Színház* és a *Revue-Színház*, amelyet 1921-ben teljesen újonnan építenek át és *Blaha Lujza* nevére el neveznek. Ugyancsak ezen évben bérlí ki az Unió r.-t. a városligeti *Scala Színházat*.

Érdekes feljegyzésre, hogy Beöthy László huszonöt éves igazgatói működése alatt Budapesten a következő helyeken játszottak: *Magyar Színház*, *Nemzeti Színház*, *Király-Színház*, *Népopera*, *Margitszínház*, *Fővárosi Cirkusz*, *Uránia-Színház*, *Budapesti Színház*, *Belvárosi Színház*, *Andrássy-uti Színház*, *Revue-Színház*, *Scala-Színház*, *Blaha Lujza-Színház*, *Várszínház*, *Fővárosi Nyári Színház*. És ez alatt a huszonöt év alatt Beöthy László színházaiban minden európai nevezetességű művészt és társulatát látta vendégül és pedig *Sarah Bernhardt*, *Silvaint*, *Le Bargy*, *Zacconi*, *Novellit*, *Madelaine Dolly*, *Grassót*, *Maud Allant*, *Aalberg Idát*, továbbá a bécsi *Karl-Theater*, a *Deutsches Volkstheater* és *Josephstaedter Theater*, a berlini *Hebbel Theater*, *Kleines Theater* és *Lessing Theater*, a *borsszói városi opera*, a *nápolyi gyermekopera* és a *kolozsvári Nemzeti Színház* együttesét.

Az is érdekes a felemlítésre, hogy Beöthy László színpadain huszonöt év alatt *kétszáznegy magyar és százhetvenkilenc idegen darab került bemutatásra*. A bemutatott művek közt volt kilenc drámai költemény, tizenhárom tragédia, száztizenöt vígjáték, kilencvenhét színmű, három opera, száztizenegy operett és husz énekesjáték. Ez a rengeteg szám összesen *126 külföldi író és zeneszerző közt oszlik meg és összesen 116 magyar író és zeneszerző között*, akiknek jelentős részét a vezér maga kreaálta.